

א) רש"ל אב"י, ב) קדושין מט., א) [לעיל ע"ו]; ד) [קדושין מט.]; ע) [ע"י מוס' לעיל עו: ד"ה ומר סה.], כ) רש"ל ט) [ערוינן דף קב: ע"ק]; ו) ג"א כשר וגי רש"ל נמי קשה, ח"רש"ל ומיהו ז"ל, ד) רש"ל.

הגהות הב"ה

א) גבי דנהיגי בפשוט וכו' נהיגי במקושר וא"ל; ב) רשב"ג ד"ה אמר אזוי וכו' אב"י אתא לפרש דאהי: (א) ד"ה מי סבר וכו' וכן משמע בן גמליאל (ב) כפי: (ד) ה"ב ד"ה אמר וכו': וכו' וי גמי' למד לא מנטרפין מ"מ שני שטרות כ"סא ט"ל עד אחר: (ה) בא"ד ככה"ג דהוה שייך למנקט גויה שניסה בכתב דעוי גויה שטרות דלא מיידי בכונן שניהם מעידים שראו שניה: (ו) בא"ד שגאה שטרות הוה השטר הוה שער: (ז) בא"ד שגעה החתום הוה כעד מסירה דמיסה שמפיו לו ליה למלוה שהוא לא היה חוסם: (ח) בא"ד היינו תמוס דבשגריהם מידיון על ראית המלוה או שמיעת ההודאה אין השטר מיסה שראו פ"ל: (ט) בא"ד שאינו מוכיח מן השטר שלא ראה המלוה לא חשבין דלמיטו שאין תשוב כ"ל ותיבת כחוד מנקט: (י) בא"ד ד"ה אמר אלץ בלבד שזה השטר וכו' פ"י אמר רבא אורחא וכו'ושלמי גרסין עד אחר בכתב הדור ועד אחר בכח כלום הוא לך כריבא פ"ל ותיבת נלוה בעל פה מנקט:

מוסף רש"י

ותנא קמא ליה ליה מנהג מדני. ומאן פליג עליה דהא, ומשני ודאי פלוגתא דתרימא היא, ומיהו פלוגתא דנהיגי וכו' (קדושין טו.). שלחמת חבדי על עבד ליה מוקשר. שלחמת כנדה (יטו.). ומר סבר. רשב"ג מראה מקום הוה לו. דלמר דז' כפשוט, וכו עבד מוקשר היולל ונמה מנייה חף במקושר כשר, ותנאי קהלי פליגי עליה ומחיי מקלה הוה דרוקא אמר ליה לעמוד פשוט (יטו.). האשה שאמרה ב"ה מראה מקום היא לו. שם מלאטל, ומיק אף קפידא אי אפשי שתקבלו אלף עס ואין זה שלחמת במקום אחר (יטו.).

מוסף תוספות

א. דכי עבדיה בעל שליח לכתוב על מנהג המדינה הוא שרייה. שג"י קדושין מט. ב. [ד]מ"מ תרתייהו פה משהדיר דמנה קא רשי ביה. רש"י מסהדי ג. [ב]וה אומר בפני הלויור מנה היה אומר בפני הלויור מנה. זה לא ראה של זה, נמצא שאין כאן עדות שלם במנה אחת.

ט. [דאי לאו ה"כ] דילמא מנה דארדי ליה קמי האי לאו היינו מנה דארדי ליה קמא האי. רש"י מסהדין ג. ה. ולאביי אכא למימר דאשמועינן דעד אחד מעיד שנמטר בפניו אינו מועיל וכו"ש שני עדים בשני כתבים דאינו מועיל דעל כל כתב ליכא אלא חד סהדא. שטה מקובלת בעס הלא"ש. א. תדע דוד' אלעזר (רס"ל בגיטין דעיידי מסירה כותין) שטר הבא לפנינו בעדים חתומים עליו גרובין בו אע"פ שאין אנו יודעים שנמטר בפניהם, אלא שאנו תולין כיון ששניהם חתומים עליו גם נמטר בפניהם. ריענו ויה. ומסו) כהמשך תמקשה פה. א. וכל חד מנייהו נמטר באפי חד סהדא. ריענו ויה. ודאי עד אחד בשטר אינו כהעבוד ואפי' לא הלוה המעות עד תשרי. רש"י צ"מ יג. א. דמדאורייתא שטר גמור הוא היליך לא קרינן בזה שניהם כאחד, והאי כיון דחתם הו"ל כמי שהעיד באותה שעה והאי דעל פה השתא הוא דמסהדי. מיוכי ה"ק. ב. מיום שחתמהו וכן לו השעבוד ואפי' לא הלוה המעות עד תשרי. רש"י צ"מ יג. א. דמדאורייתא שטר גמור הוא היליך לא קרינן בזה העד שתקיים כתב ידו וליהוי מפי כתבו. ריטב"ל, ועין רמב"ן. וגמ' דיון פליגא על הירושלמי בסבירא זו, כיון דקאמר עד אחד בכתב סתם, משמע שאין חתום בו אלא עד אחד, ואילו איירי כשותומין בו שנים ולא מצאנו לקיים אלא עד אחד א"כ הו"ל לפרושי כמו שביאר אותו בירושלמי, ועוד לישנא דמתניתין דקתינן פשוט שכתבו בו עד אחד משמע שאין כתוב בו אלא עד אחד, ומוקי לה אב"י בעד אחד בכתב ועד אחד בעל פה. ריענו ויה.

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

אזכ לשון הרע. כגון דלמרי נורא צי פליגי בערכין (דף טו. ע):
רוז בגזל רוב צני אדם חשויון על הגזל ענין גזל שמוזין להמירא במשא ובמתן לעכב איש ממיוח הראוי לו לחצירו:
וסי"ק ליש ליה **מנהגא דמדינה.** בתמייה. אס רבן שמעון זן גמליאל צא לומר

אלא אבק לשון הרע אמר רב יהודה אמר רב «רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל בלשון הרע בלשון הרע סלקא דעתך אלא אֲבִיב לִשׁוֹן הַרְעִ: רשב"ג אומר הבל כמנהג המדינה: ותנא קמא לית ליה מנהג מדינה אמר ר"ב אשי ב באתרא דנהיגי ב פשוט וא"ל עביד לי פשוט ואול עבד ליה מוקושר קפידא נהיגי מוקושר וא"ל עביד לי מוקושר ואול עבד ליה פשוט קפידא כי פליגי באתרא דנהיגי בפשוט ומקושר וא"ל עביד לי פשוט ואול עבד ליה מוקושר א מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום הוא לו א אמר אב"י רשב"ג ור"ש ור' אלעזר כוליהו א סבירא להו מראה מקום הוא לו רשב"ג הא דאמרו ר"ש דתנן ר"ש אומר אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת ר' אלעזר דתנן א האשה שאמרה התקבל לי גימי ממקום פלוני וקיבלו לה ממקום אחר פסול ור' אלעזר מכשיר מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום הוא לו: א בפשוט שכתוב בו עד אחד כו': בשלמא מוקושר שכתוב בו שני עדים פסול איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ובעלמא כשר הבא נמי כשר קמ"ל דפסול אלא פשוט שכתוב בו עד אחד פשיטא אמר אב"י לא נצרכא דאפי' עד אחד בכתב ועד אחד בפה אמימר דאבשר בעד אחד בכתב ועד אחד על פה א"ל רב אשי לאמימר והא דאב"י מאי א"ל ט לא שמויע לי כלומר לא סבירא לי אלא קשיא מתניתין

שלא חסם עליו אלא עד אחד שהרי על מסירתו יש שני עדים וקו"ל כר"א אלץ שניהם בכתב דליה פסולין לכ"ע שאין על כל שטר ושטר אלא עד אחד וצדא הוא דלא אשכחן בשום מקום שטר עד אחד לצד שיועיל והכי משמע נמי מדחשיב עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה צוה אחר זה ואי הוי כשניהם מעידין על ראית המלוה או על שמיעת הדואה אמאי קרי להו זה אחר זה והלא יכולין להיות כאחד כגון שכתב בשטר צפני פלוני ואי החתום וצפני פלוני לזה פלוני מפלוני מנה ושצפ"פ מעיד צפני פלוני וצפני פלוני החתום לזה פלוני מפלוני וה לפי מה שפירש דעד אחד שבעל פה היינו שמעיד על מסירת שטר שחתום צו העד אחי שפיר הא דצעי לקמן סתמא בעד אחד בכתב ועד אחד בעל פה אי מנטרפי דמשמע סתמא צלא פי' שלא

אחד פסול למה לי במתני. למיתני. ועד אחד על פה אפי' הכי פסול למיטרף ביה לקוחות דכמלוה על פה דמי. אמימר מכשר א) נראה דל"ל מנהג המדינה בתמיה והא ממקמי וכו' אלמא דגס ת"ק פ"ל דבעל מקום וכו'.

באתרא דנהיגי בפשוט וא"ל ו"ל עביד כ"י פשוט ועבד ל"ה מקושר. משמע משום דא"ל עביד לי פשוט אצל אי א"ל סתמא זיל עביד לי גיטא ועביד ליה מקושר כשר אע"ג דבאתרא דנהיגי בפשוט ובקדושין אמר אע"ג דלא אמר כי אס עביד לי גיטא

דהכי איתא בגירסא התם באתרא דנהיגי בפשוט ועבד ליה מקושר א:
אמר אב"י לא נצרכא א"א בעד אחד כו'. הכא משמע דוקא אחד בכתב ואחד בעל פה א שנים בכתב כל אחד בפני עצמו מנטרפין ולאיצא דרבי יהושע זן קרחה וכמאן דלמר (פסהדיון דף ג. ל): הלוואה אחר הלוואה מנטרפין. א"י א"י למאן דלמר לא מנטרפין א) שני שטרות של עד אחד כגון הודאה אחר הודאה שפרש כל אחד ואחד מנה דלודי לן זכאי שטרף אודי נמי קמי פליגי מנטרפין דאי לא מנטרפין נמי צכי האי גוונא לינקוט הא וכל שכן אחד בכתב ואחד בעל פה ומיהו יש לדחות דעד אחד בכתב ועד אחד בעל פה לא מיידי כשה"ג דהוה שייך למיינקט ציה שניהם בכתב א) וכגון שנים מעידים שראו שיהו זה שמעו שהוה דכי האי גוונא הוא שייך למיינקט שניהם [בכתב] אין מנטרפין אס אינו מנטרף עס אלא מיידי כגון שאותו שכתב מעיד על ההלוואה שראה אותה ושבעל פה מעיד שראה שמסר א) השטר הזה לו שהעד חתום צו דצכי האי גוונא לא הוה מצי למיינקט שניהם בכתב ולהכי א) קשה נמי לאמימר שהרי יש במסקית שטר זה שני עדי מסירה שהעד א) חתום הוה כעד מסירה דמוכיח שמסרו לו מלוה שהוא לא היה חותם אלץ צלווי של לזה א והעד שבעל פה מעיד שמסרו לוה למלוה הלכן כשר אף על פי

קסה.

ל"א ב מ"י פ"ב מה'ל אסורי גולה ה' ע"ו:
ד"ג מ"י פ"ט מה'ל גיוזין ה' ל' סגמ עשין ז טו"ט"ע אה"ע ס"י קמא ספ"ק מט:
ד"ה ד מ"י פ"ד מה'ל עדות הלכה ה טו"ט"ע ח"מ ס"י ל ספ"ק י:

רבינו גרשום

מספרי לה"ר זן: אבק לשון הרע. ולא ממש: רוב עונות הן בגזל. שמכובין כמשא ומתן ומשקין: הכל כמנהג המדינה. שאם גוהינן לעשות פשוט ועשאו מקושר פסול או מקושר ועשאו פשוט פסול. מדקתני רשב"ג אומר הכל כמנהג המדינה מכלל דתיק לית כמנהג המדינה. א) ליה מנהג המדינה. ב) מוקמינן פשוט שכתבו ערוי מאחריו ומקושר שכתבו ערוי מתוכו שניהן פסולין אלא כל אחד צריך להיות מתקוננו. כך ס"ל דבעל מקום צריך להלך אחר מנהגו ואם שינה פסול: אמר רב אשי. דדאי לתרתייהו סבירא להו הכל כמנהג המדינה ובאתרא דנהיגי פשוט ואמר ליה לסופר עבד למלוה פשוט כ"י קפידא הוא ופסול הוא לדברי הכל והוי כמלוה על פה ואינו גורף בו לקוחות: ת"ק סבר. א"ע"ג דנהיגי ההוא אתרא כתרתייהו א האי אי האי ואמר ליה עבד לי פשוט ועבד ליה מקושר כמפיד הוא ששינו רוצה ליישנהו וכשישנהו פסול. ומר סבר רשב"ג כיון דנהיגי תרתייהו מראה מקום הוה לו דהאי דקאמר ליה לעשות פשוט לא משום דוקא קאמר ליה אלא הכי קאמר ליה בעדי ליה פשוט קסבר משום דלית ליה טירחא ואם עבד ליה מקושר הכי נמי דביחא ליה הויאל והיינו נמי מנהג המדינה: אם הטעה לשבח או זו לה על מנת שאני ונמצא כהן על מנת שאני עני וקבלה עליה ונמצא עשיר היינו ענות לשבח היו מקודשת אי שמום דמראה מקום הוא לה דכיון דתרתייהו היתקישו לו בכל הדו כל שכן דתרתייהו לשבח: וקבלו במקום אחד פסול מוכיח מ"ה מראה מקום שליח לקבלה אלא בההוא מקום פלוגי דקפידא הוא אהתהו מעות למיין לא איכפת לה אם התול דידיע דהיא גרושה וביובחא אחריאה לא ניחא לה להתכות לפני בית דין. ור' אלעזר דמכשור סבר דמראה מקום היא לו דכסבורה היא שימצאנו לבעלה באותו מקום להכי אמרה ליה במקום פלוגי ואם מצאו במקום אחר הכי נמי דניחא לה: הויאל ובעלמא כשר. דכל גט פשוט בשני עדים כשר: וכן בשני במקושר בשני עדים כשר קמ"ל דפסול. פשוט דבעד

אחד פסול למה לי במתני. למיתני. ועד אחד על פה אפי' הכי פסול למיטרף ביה לקוחות דכמלוה על פה דמי. אמימר מכשר

ב) נראה דל"ל מנהג המדינה בתמיה והא ממקמי וכו' אלמא דגס ת"ק פ"ל דבעל מקום וכו'.

אבל שטר שחותמין עליו שני עדים במצות וטפי עדיף למימר אליבא דת"ק דר' נתן לא תיבעי לך, דהא אמר עד שיערו המוכר והלוה גלי ביה קרא דכשר, דכתיב ואקח את ספק המקנה. ריענו ויה. א. דאטו עד אחד בכתב ועל פה מי לא אפשר דתרתייהו חזו בחד וזמנא. רשב"ל. ב. וטפי עדיף למימר אליבא דת"ק דר' נתן לא תיבעי לך, דהא אמר עד שיערו שניהם כאחד, והאי כיון דחתם הו"ל כמי שהעיד באותה שעה והאי דעל פה השתא הוא דמסהדי. מיוכי ה"ק. ב. מיום שחתמהו וכן לו השעבוד ואפי' לא הלוה המעות עד תשרי. רש"י צ"מ יג. א. דמדאורייתא שטר גמור הוא היליך לא קרינן בזה העד שתקיים כתב ידו וליהוי מפי כתבו. ריטב"ל, ועין רמב"ן. וגמ' דיון פליגא על הירושלמי בסבירא זו, כיון דקאמר עד אחד בכתב סתם, משמע שאין חתום בו אלא עד אחד, ואילו איירי כשותומין בו שנים ולא מצאנו לקיים אלא עד אחד א"כ הו"ל לפרושי כמו שביאר אותו בירושלמי, ועוד לישנא דמתניתין דקתינן פשוט שכתבו בו עד אחד משמע שאין כתוב בו אלא עד אחד, ומוקי לה אב"י בעד אחד בכתב ועד אחד בעל פה. ריענו ויה.

^[1] א) רש"ל אב"י, ב) קדושין מט., א) [לעיל ע"ו]; ד) [קדושין מט.]; ע) [ע"י מוס' לעיל עו: ד"ה ומר סה.], כ) רש"ל ט) [ערוינן דף קב: ע"ק]; ו) ג"א כשר וגי רש"ל נמי קשה, ח"רש"ל ומיהו ז"ל, ד) רש"ל

^[2] א) גבי דנהיגי בפשוט וכו' נהיגי במקושר וא"ל; ב) רשב"ג ד"ה אמר אזוי וכו' אב"י אתא לפרש דאהי: (א) ד"ה מי סבר וכו' וכן משמע בן גמליאל (ב) כפי: (ד) ה"ב ד"ה אמר וכו': וכו' וי גמי' למד לא מנטרפין מ"מ שני שטרות כ"סא ט"ל עד אחר: (ה) בא"ד ככה"ג דהוה שייך למנקט גויה שניסה בכתב דעוי גויה שטרות דלא מיידי בכונן שניהם מעידים שראו שניה: (ו) בא"ד שגאה שטרות הוה השטר הוה שער: (ז) בא"ד שגעה החתום הוה כעד מסירה דמיסה שמפיו לו ליה למלוה שהוא לא היה חוסם: (ח) בא"ד היינו תמוס דבשגריהם מידיון על ראית המלוה או שמיעת ההודאה אין השטר מיסה שראו פ"ל: (ט) בא"ד שאינו מוכיח מן השטר שלא ראה המלוה לא חשבין דלמיטו שאין תשוב כ"ל ותיבת כחוד מנקט: (י) בא"ד ד"ה אמר אלץ בלבד שזה השטר וכו' פ"י אמר רבא אורחא וכו'ושלמי גרסין עד אחר בכתב הדור ועד אחר בכח כלום הוא לך כריבא פ"ל ותיבת נלוה בעל פה מנקט: